

HANKO

RETKEILYJÄ KAUPUNGISSA,
SEN LÄHIMMÄSSÄ YMPÄ-
RISTÖSSÄ SEKÄ LÄNSI-UU-
DELLAMAALLA.

YHDISTYS PRO HANKO.

Merta

Aurinkoa

Hiekkaa

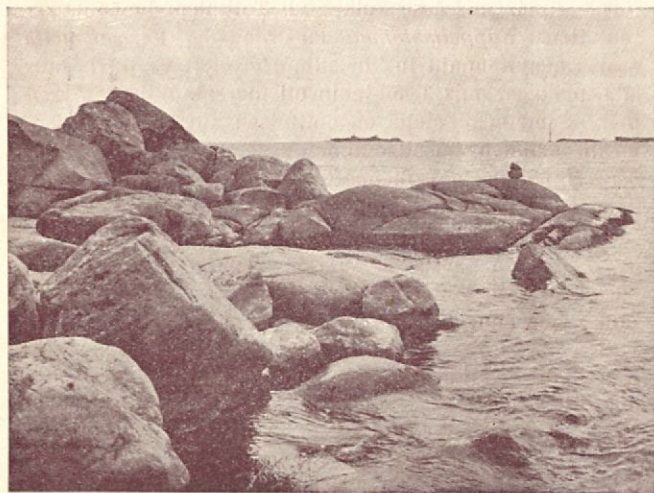
Kallioita

CENTRALBAGERIET

Sokerileipomo & Kahvila

— Boulevardi 9. Puhelin 1 25. —

*HYVÄÄ KAHVIA, HERKULLISIA LEIVOKSIA, JÄÄ-
TELÖÄ JA MUITA VIRVOKKEITA.
KAIKENLAATUISTA ENSILUOKKAISTA LEIPÄÄ.*

AXEL LILJEFORS

**LIHA-, MAKKARA- &
SÄILYKELIIKE**

15-17 VUORIKATU 15-17.

J. MANNER^{IN} URHEILULIIKE S SPORTAFFÄR

Boulevardⁱ_{en} N:o 7 ^{Hanko}
^{Hangö}

Auton renkaita ja osia. Kalastustarpeita y. m.
Automobilringar och delar. Fiskredskap m. m.

Puh. 111 Tel.

R. ARMFELT

Siirtomaan-, Hedelmä- ja
Herkkutavaroid.-Kauppa.

HANKO.
BULEVAARDI 7.
Puhelin 44.

Kolonial-, Frukt- &
Delikatessaffär.

HANGÖ.
BOULEVARDEN 7.
Telefon 44.

J. AUG. BERGLUND

HANKO, BULEVARDI 5.

Siirtomaatavaroita, Hedelmiä, Karamellia, Keksiä,
Rakennustarpeita, Laivatarpeita, Värejä, Petro-
leumia, Suolaa, Bentsiniä Mack-mittarista.

Sähköosoite: BERGLUNDS, HANKO.

Puhelimet: Myymälä 17.

Konttori 3 10.

Valtion puh. konttori 9.

Margariini,

*jonka käärepaperissa on
vieressäoleva merkki,
fakaa Teille hienoimman
favarän.*

O.Y. ELO.
HANGON VAIHDE.

Gösta Forsströmin Kenkäliike

Vuorikatu 9. Puhelin 164.

Kolmen Tornin vaatekenkiä,

valkeita, harmaita y. m. sekä kaikenlaisia jalkineita.

KORJAUKSIA TEHDÄÄN.

Hangon Kemikaaliokauppa.

VUORIKATU 12. Puhelin 422.

*Runas varasto kofin- ja ulkomaisia hajuyesiä,
sairashoitovälineitä, UIMA- ja SUIHKULAK-
KEJÄ, kaikenlaafuisia ensiluokkaisia toileettitar-
peita kohtuullisilla hinnoilla,*

HANKO.

Retkeilyopas kanpunkia, sen lähinta ympäristöä ja läntisen Uudenmaan maaseutua varten.

Hängossa käyvä kesävieras ja matkailijä älköön jättäkö näkemättä kaupungin kauniita ympäristöjä. Se, joka ihailee luonnon suuremmoista kauneutta, löytäneee tässä ohjeita retkeilyille ja virkistysmatkoille, joita kyllä kannattaa tehdä.

A. KAUPUNGISSA.

KYLPYLÄPUISTO vaihtelevine maisemineen varjoisine, rauhallisine kävelyteineen ja meren ulapalle aukeavine rantakallioineen on miellyttävimpiä nähtävyyksiä. Puiston lounaisosassa on aivan meren rannalla kallion kupeessa säännöllisesti muodostunut kahden metrin syvyinen *hiidenkirnu*.

KAHVILA AFRIKAN on Pro Hanko yhdistys perustanut Pienelle Mäntysaarelle *KOLALAHTEA* kiertävän *Rantatien* itäpäässä.

SATAMA suuremmoisine laitteineen.

KIRKKOPENGER uuden kaupungintalon vieressä.

Vapaudenpatsas hiekkarannalla Bulevardin päässä.

B. KAUPUNGIN LÄHIN YMPÄRISTÖ.

RETKEILYT MAITSE.

Hangon ympäristössä kulkee ristiin rastiin lukuisia metsäteitä, jotka ovat sopivia maitse tehtäviä retkeilyjä varten.

Suuremmoisempia merimaisemia kuin ne, jotka Hangon Tulliniemellä avautuvat katsojalle, tuskin on muualla maassamme nähtävänä.

Retki N:o 1.

Tulliniemelle johtaa mukavin kävelytie rautatien aseman sivuitse, radan poikki, vanhan ruutikellarin raunioiden ohi pitkin *Gunnarinrantaa*, siellä löytyvälle kauniille kalastuspaikalle. Täältä voi valita joko reitin joka on kartalla merkitty N:o 1 Hangonkylään ja sieltä palata kaupunkiin tai reitin N:o 2 jatkamalla matkaansa Tulliniemelle.

Jos valitaan N:o 1, on kuljettava luoteiseen suuntaan Gunnarinrannalta vievää metsätietä, joka eroaa maantiestä siinä, missä se kulkee yli Tulliniemelle johtavan rautatien. *Kappelisataman* länsirannalla, *Varisniemellä* osoittaa, nyttemmin tuskin silmin eroitettava, kiviaitus sitä paikkaa, missä muinoin oli merenkulkijoiden kappeli. Samalla niemellä on omituisen muotoinen *hiidenkirnu*. Lahden toisella rannalla olevilta kallioilta (*Kasberget*), minne on rakennettu radioasema avautuu laaja näköala. Näiden kallioiden suojassa, pohjoispuolella ovat viehättävät kahvilat *Maxim* ja *Rantakahvila*, mistä näkyvät Hangon Länsiselän merimaisemat, joita väririkkaat auringonlaskut kaunistavat. Paluumatkan voi mukavimmin tehdä suurta maantietä pitkin. Kävelyreittiä N:o 1 varten on varattava 4 tuntia. Kaupungin—Hangonkylän—Kahviloiden välillä (2 1/2 km.) on joka tunti kulkeva autobussiliikenne.

Retki N:o 2.

Jos Gunnarinrannan kalastuspaikalta haluaa jatkaa *Tulliniemelle*, voi kulkea joko maantietä (reitti N:o 3) tai rantahietikkoa *Tullinnokkaan*, joka on Suomen manteeen eteläisin huippu. *Tullisalmessa* ovat satamalaitteet, jotka Vapaasatama Oy on rakentanut, kuuluvat nykyään valtiolle. Reittiä N:o 2 varten on varattava 3–4 tuntia.

Reitti N:o 3.

Hankoniemen pohjoispuolella Märsanrannalla olevalle *lähteelle* (Hangon kaupungin vesijohtolaitokselle) päästään mukavimmin Sahanvaihteen kautta kulkevaa yleistä

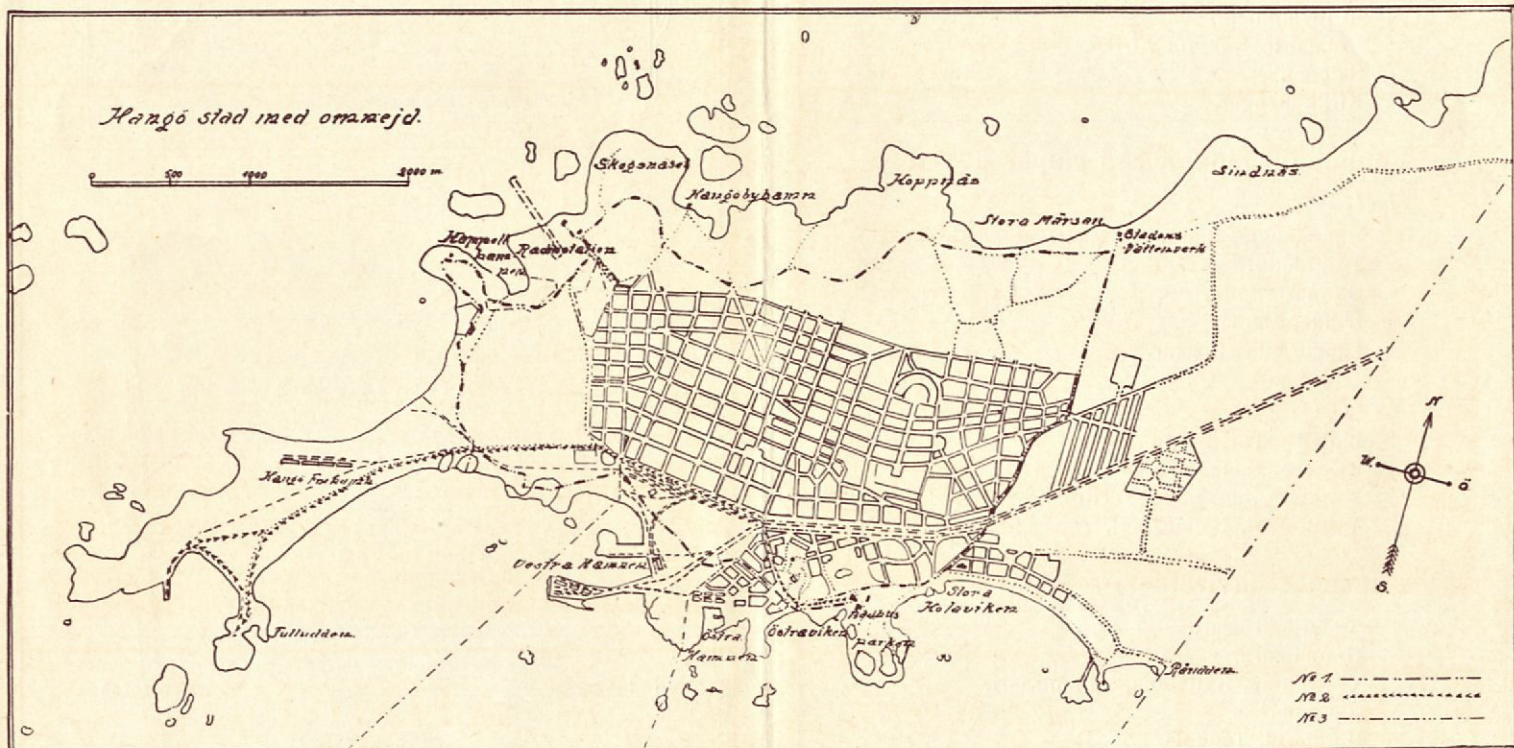
Hangon Seurahuone
HANKO.
HOTELLIA JA RAVINTOLAA
SUOSITELLAAN.

KARL BOSTRÖM O.Y.

Speditöörilike ja Höyrylaivaasioimisto.

ASIOIMISTOT: Suomen Höyrylaivaosakeyhtiö, Stockholms Rederi-
aktiebolag Svea, Ernst Russ, Hamburg sekä rannikko-
höyrylaivat „Ahkera“, „Ilma“, „Norden“ ja „v. Konow“.

Sähköosoite: „BOSTRÖMS“. Puhelimet: 1, 132 ja 490.

Hangon Keksit.

Jokainen keksi on herkullinen ja koristeena
kahvi- tai teepöydässä! Maistakaa uutta
herkkuisaa voileipäkeksiämme **TOAST.**

Suomal.=Engl. Bisc.=Tehdas Oy.
Hangon Vaihde.

Suomi-Pöytämargin.

Hieno kermamargariini, KIRNUTTU HIILI-
HAPOSSA ja sen vuoksi erinomaisen kestävä
myöskin lämpimänä vuoden aikana.

Katsokaa että saatte tätä merkkiä!

HANGON MARGARIINITEHDAS O.Y. Hangon Vaihde.

maantietä. Kun on sivuutettu 2 km-pylväs, eroaa maantiestä vasemmalle lankasuora sivutie, joka vie lähteelle. Kasinolta lähteelle on 3 km. Jos tuulisuuhteiden takia Kolalahdessa muuttuu vesi kylmäksi, on täällä suloisella hiekkarannalla, vesijohtolaitokselta oikealle, erinomainen uimapaikka, missä vesi on lämpöisempää.

Paluumatkan voi tehdä pitkin Pro Hanko-yhdistyksen laatimaa, osittain lähellä rantaa kulkevaa metsätietä, kuten reitti N:o 3 osoittaa. Lähteeltä Hangonkylään on 4 km.

Långörn ja Gloskär. Kreikkalais-katolisesta kirkosta oikealle, lähellä Bellevue'tä johtaa tie *Täktominkylään*, joka on n. 5 km kaupungista. Tältä tieltä (n. 4 km) eroaa oikealle sivutie, joka vie Långörnin ja Gloskärin niemille, mistä aukeavat ihanat merimaisemat.

RETKEILYT MERITSE.

Purje- ja moottoriveneretkille on mukavinta lähteä Pienen Kolalahden laiturista Kasinon edustalta. Tällöin sivuutetaan 1780-luvulla rakennettujen ja Itämaisen sodan aikaan räjäytettyjen linnakkeiden rauniot kolmella eri saarella (Kustaa Adolfin linnake, Gustafsvärn ja Meijerfelt). Etelämpänä (n. 6 km kaupungista) on *Russarön saari*, jolla on *Hangon majakka*. Saarelle saa nousta ainoastaan sotilasviranomaisen luvalla.

Höggobb-nimisellä saarella, vähän kaakkoon Kustaa Adolfin linnakkeesta, on saaren eteläisessä rantakalliossa aivan veden rajassa merkillinen luolamuodostus. Samanlaisia luonnonvoimien aiheuttamia muodostuksia on Russarön kaakkoispuolella olevien ulkoluotojen *Linskärin* ja *Ison Tiirakar*in itäsivustoilla.

Tulliluodot, Tullisalmen etäläpuolella, ovat mielenkiintoisia varsinkin *Hauensuoleksi* nimitetyn kapean salmen rantakallioihin hakattujen kalliokirjoitusten (kaikkiaan 230) kautta. Vanhin esiintyvä vuosiluku on 1505.

Moottori-, purje- ja soutuveneistä sekä kanoteista saa tietoja Pro Hanko-yhdistyksen toimistosta Hangon Kirjakaupassa *Vapaudenpatsaan* lähellä sekä kylpylän konttorista.

C. PITEMPIÄ RETKEILYJÄ.

KADERMO-SAARI. Autolla tai polkupyörällä kannattaa mennä Wennerqvistin torpalle ja sieltä Kadermon saarelle. Vähän 8 km-pylvään tuolla puolen eroaa yleiseltä maantieltä vasemmalle sivutie, joka johtaa Taktomista Hankoniemen poikki sen luoteisrannalle. Pian sivuutetaan *Broarsin* ja *Wikbergin* torpat ja etäämpänä kauniin metsätien varrella on *Wennerqvistin torppa* rehevän lehdon siimeksessä. Täältä on puolen tunnin soutumatka harvinaisen kauniille Kadermon saarelle, missä osittain kasvaa tammimetsää. Täällä on kesäisin täysihoitola.

GUNNARSÖRN. Mahtavalla Hangon Länsiselällä on muutamia saaria, joista suurin on runsaan kasvullisuuden peittämä Gunnarsörn. Tälle saarelle on mukavinta mennä Hangonkylästä, josta saa purje- tai moottoriveneitä vuokrata Kappelisatamassa asuvilta luotseilta.

TVÄRMINNE, KÄLLVIKEN, TAMMISAARI. Mitä viehättävimmän matkan moottori- tai purjeveneellä tai myöskin rannikkovuorolaivoilla voi tehdä Hangosta Tammisaareen luonnonkauneuksista rikkaan saariston kautta. Paluumatkan voi tehdä joko junalla tai autolla.

RAASEPORI. Junalla Tammisaareen tai Raaseporin pysäkille sekä pyörällä tai autolla Raaseporin linnanraunioille (Tammisaaresta 17 ja pysäkiltä 8 km.)

BROMARVI ja TENHOLA. Miellyttävän huviretken voi tehdä vuorolaivalla Hangonkylästä Bromarvin ja Tenholan saaristoon. Reitti kulkee lukuisien metsäisten saarien, selkien, salmien ja syvien lahtien kautta. Matkalla sivuutetaan *Riilahden selkä* ja *Riilahden kartano* (jää länsipuolelle) sekä kahden selän välisellä luonnonihanalla kannaksella sijaitseva *Bromarvin kirkko*. Paluumatkan voi tehdä autobussilla Tammisaareen ja sieltä junalla tai autolla Hankoon.

Autolla-ajo on kielletty puistotiellä Kasino—Bellevue.

RETKEILYJÄ.

Kaupungissa:

Kylpyläpuisto.
Kolalahti, Kahvila Afrika.
Satama.
Kirkkopenger.

Kaupungin lähimmässä ympäristössä:

M a i t s e.

Hangonkylä, Rantakahvila, Maxim kahvila.
Tulliniemi.
Gunnarinranta.
Lähde, Märsa.
Långörn ja Gloskär.

M e r i t s e.

Linnoitusten rauniot.
Russarö, Hangon majakka.
Högekobb, Linskär, Iso Tiirakari.
Tulliluodot, Hauensuoli.

Pitemmät huviretket:

Kadermon saari.
Gunnarsörn.
Tvärminne, Källviken, Tammisaari.
Raasepori.
Bromarvi, Tenhola.

